

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Data posiedzenia: 11 grudnia 2012 r.

Nr posiedzenia: 43

Posiedzeniu przewodniczył: przewodniczący komisji senator Jerzy Chróścikowski.

- Porządek posiedzenia:**
1. Informacja ministra rolnictwa i rozwoju wsi na temat zasad obrotu ziemią rolną w Polsce po 2016 r.
 2. 50 lat polityki planowania gospodarki nieruchomościami rolnymi we Francji. Instytucja SAFER – Alexandre Martinez, radca ds. rolnictwa w Ambasadzie Francji w Polsce.
 3. Ramy prawne obrotu nieruchomościami rolnymi po 2016 r. – prof. dr hab. Beata Jeżyńska, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
 4. Informacja prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych na temat roli agencji w obrocie ziemią w Polsce – obecnie i w przyszłości, tj. po 2016 r.

W posiedzeniu uczestniczyli: – senatorowie członkowie komisji: Przemysław Błaszczyk, Jerzy Chróścikowski, Beata Gosiewska, Henryk Górski, Piotr Gruszczyński, Andrzej Grzyb, Jan Maria Jackowski, Marek Konopka, Wiesław Kilian, Tadeusz Kopec, Ireneusz Niewiarowski, Marian Poślednik, Grzegorz Wojciechowski, Roman Zaborowski,

– zaproszeni goście:

- Ambasada Francji w Polsce:
 - radca ds. rolnictwa Alexandre Martinez,
 - specjalista ds. opracowań sektora rolno-spożywczego w Regionalnym Wydziale Ekonomicznym Beata Paziewska,
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - podsekretarz stanu Tadeusz Nalewajk,
 - dyrektor Departamentu Gospodarki Ziemią Zbigniew Abramowicz,
 - naczelnik Wydziału Mienia Rolnego Skarbu Państwa w Departamencie Gospodarki Ziemią Piotr Dyjak,
 - naczelnik Wydziału Gospodarowania Nieruchomościami Rolnymi w Departamencie Gospodarki Ziemią Mariusz Drozdowski,
- Ministerstwo Finansów:
 - zastępca dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej i Rolnictwa Elżbieta Milewska,
 - starszy specjalista w Departamencie Polityki Regionalnej Monika Banaszek,
- Agencja Nieruchomości Rolnych:
 - prezes Leszek Świętochowski,
 - wiceprezes Wojciech Zbrożek,
 - dyrektor Zespołu Prawnego Ewa Dębek,
 - dyrektor Zespołu Gospodarowania Zasobem Tomasz Ciodyk,
- Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Wydział Prawa i Administracji:
 - prof. Beata Jeżyńska,

- Piotr Misztal,
- dr Radosław Pastuszko,
- Małgorzata Szymańska,
- związki rolnicze i branżowe oraz inne instytucje:
 - Stowarzyszenie Dzierżawców i Właścicieli Rolnych RP:
 - prezes Franciszek Nowak,
 - dyrektor biura Elżbieta Kapczyńska,
 - Związek Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych:
 - prezes Roman Wiatrowski,
 - członek Andrzej Widawski,
 - przewodniczący Komisji Rewizyjnej Henryk Bialik,
 - Federacja Związków Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych:
 - wiceprezes zarządu Waldemar Rolewski,
 - Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”:
 - członek Lech Kuropatwiński,
 - członek Mirosław Lewandowski,
 - członek Krzysztof Dembski,
 - NSZZ RI „Solidarność”:
 - zastępca przewodniczącego Elżbieta Miziołek,
 - zastępca przewodniczącego Zbigniew Obrocki,
 - członek Rady Sekretariatu Rolnictwa Grzegorz Pięta,
 - pracownik Biura Rady Krajowej Monika Pałka,
 - członek Robert Stępień,
 - członkini Regina Rogacka,
 - Forum Związków Zawodowych:
 - członkini Joanna Jancyka,
 - członek Daniel Zawadzki,
 - prezes Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej Jan Heichel,
 - członek Unii Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego Łukasz Stokłosa,
 - miesięcznik „Agrotechnika”, dziennikarz Jan Przyrowski.

Przebieg posiedzenia:

- Ad 1.** Informację przedstawił dyrektor Departamentu Gospodarki Ziemią w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zbigniew Abramowicz. Poinformował, że 1 maja 2016 r. zmienia się zasady sprzedaży państwowej ziemi. Oznacza to, że cudzoziemcy nie będą musieli się już ubiegać o zezwolenie na jej zakup. Obecnie obywatel Unii Europejskiej, który chce kupić grunty w Polsce, musi uzyskać zgodę ministra spraw wewnętrznych po jej uprzednim zaopiniowaniu przez ministra rolnictwa. Minister rolnictwa może wydać opinię pozytywną albo zgłosić sprzeciw. Ograniczenia w obrocie ziemią wprowadziła ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego z 2003 r. Jedną z przyczyn jej uchwalenia były obawy, że po wejściu Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. cudzoziemcy masowo będą wykupywali polskie nieruchomości rolne, przede wszystkim ze względu na ówczesne duże różnice cen między gruntami w Polsce i Unii Europejskiej.
- Dyrektor Zbigniew Abramowicz poinformował, że od połowy 2016 r. jednym z najważniejszych zadań Agencji Nieruchomości Rolnych będzie realizacja celów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, a w szczególności nadzór nad obrotem nieruchomościami rolnymi na rynku prywatnym. Na podstawie zmian ustawy z 2011 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi umożliwiono tworzenie i powiększanie gospodarstw rodzinnych z wykorzystaniem gruntów rolnych Skarbu Państwa. Agencja, obecnie i w przyszłości, w pierwszej kolejności przeznaczy nieruchomości rolne do sprzedaży rolnikom indywidualnym w drodze tzw. przetargów ograniczonych.
- Ad 2.** Informację na temat 50 lat polityki planowania gospodarki nieruchomościami rolnymi we Francji oraz działania instytucji SAFER przedstawił Alexandre Martinez, radca ds. rolnictwa w Ambasadzie

Francji w Polsce. Podkreślił, że celem polityki zagospodarowania nieruchomości rolnych we Francji jest modernizacja gospodarstw, preferowanie rozwoju gospodarstw rodzinnych, zapewnienie parytetu dochodów rolników i innych grup zawodowych oraz włączenie rolników we wdrażanie tej polityki. Gospodarowanie nieruchomościami kontrolowane jest przez władzę na szczeblu lokalnym (prefekt), która udziela tzw. licencji operacyjnej po konsultacji z komisją departamentalną ds. ukierunkowania rolnictwa. Decyzja musi być uzasadniona pod kątem kierunków i priorytetów polityki rolnej, wdrażanych na poziomie departamentalnym. SAFER pozyskuje nieruchomości rolne w celu ich odsprzedaży, ma prawo pierwszeństwa z możliwością redukcji ceny, może też zawierać umowy dzierżawy na rzecz rolnika.

Ad 3. Ramy prawne obrotu nieruchomościami rolnymi po 2016 r. przedstawiła prof. dr hab. Beata Jeżyńska. Omówiła społeczno-ekonomiczne znaczenie nieruchomości rolnych jako przedmiotu obrotu, wyjaśniła pojęcie obrotu nieruchomościami i omówiła ewolucję stosunków własnościowych kształtowanych przepisami regulującymi obrót nieruchomościami rolnymi. Mówiła także o obrocie nieruchomościami w okresie powojennej reformy rolnej 1944–1958 i w latach 1958–1989. Zaprezentowała również informację na temat obrotu nieruchomościami w kontekście przepisów prawa Unii Europejskiej. Zdaniem prof. Beaty Jeżyńskiej, ramy prawne obrotu nieruchomościami rolnymi uległy bardzo głębokiej dekompozycji. Obecnie nie ma spójnego i sprawnie działającego systemu. Zmiany, sygnalizowane przez orzecznictwo, powinny być dosyć gruntowne. W jej opinii, przepisy dotyczące obrotu nieruchomościami rolnymi muszą być szczegółowe, odróżniać transakcje w zakresie nieruchomości rolnych od tych dotyczących innych nieruchomości. Prof. dr hab. Beata Jeżyńska podkreśliła też, że tworząc nowe rozwiązania, trzeba pamiętać, iż norma ustrojowa art. 23 konstytucji jako preferowaną formę wskazuje gospodarstwo rodzinne. To tzw. norma programowa, optymalizacyjna, czyli skierowana do innych organów, które mają za zadanie w ramach ustawodawstwa tworzyć przepisy gwarantujące stabilność. Należy też przywrócić kontrolę podziału nieruchomości rolnych, tak aby nowo tworzone jednostki produkcyjne były zdolne do efektywnego działania w nowych warunkach. Konieczne jest rozbudowanie kryteriów dotyczących kwalifikacji rolniczych. Nabywcy gospodarstw rolnych, biorąc pod uwagę profesjonalizację, globalizację obrotu produktami rolnymi, muszą być do tego zawodowo przygotowani.

Ad 4. Informację na temat roli Agencji Nieruchomości Rolnych w obrocie ziemią w Polsce przedstawił prezes tej agencji Leszek Świętochowski. Jak podkreślił, jedną z głównych zasad funkcjonowania agencji jest jej samofinansowanie. Agencja działa na rzecz Skarbu Państwa, ale w imieniu własnym jako odrębna osoba prawna. Nie jest dysponentem ani beneficjentem środków budżetowych, ciężar na niej natomiast różnego rodzaju zobowiązania finansowe. Rokrocznie odprowadza do budżetu państwa kwotę wynikającą z różnicy między wpływami uzyskanymi z gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnych Skarbu Państwa w danym roku obrotowym a środkami wydawanymi na realizację ustawowych zadań. Zakładając, że po 2016 r. agencja będzie prowadziła swoją działalność na podstawie obecnie obowiązujących aktów prawnych, to będzie realizowała politykę państwa poprzez gospodarowanie mieniem Zasobu Własności Rolnych Skarbu Państwa oraz interwencję na prywatnym rynku obrotu gruntami rolnymi w ramach uprawnień określonych w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego. Zdaniem prezesa Leszka Świętochowskiego, zmiana, jaka nastąpi 2016 r. w stosunku do obecnego stanu, to brak wymogu uzyskiwania zezwolenia na nabycie gruntów rolnych i leśnych przez grupę cudzoziemców wskazaną w przepisach.

W trakcie dyskusji senatorowie podkreślali, że nie jest ważne, ile będzie jeszcze reform gospodarki nieruchomościami rolnymi, ale to, aby rolnik mógł utrzymać rodzinę z pracy na swoim gospodarstwie. Zmieniając przepisy ustawy, należy pamiętać, że wielkość gospodarstw w Polsce jest bardzo zróżnicowana, oraz uwzględnić właścicieli małych gospodarstw. Dyskutanci wskazywali, że Agencja Nieruchomości Rolnych nie przeciwdziała spekulacyjnemu obrotowi ziemią rolną, nawet jeśli istnieją ewidentne dowody na to, że transakcje mają taki charakter. Ziemi uprawnej na świecie jest coraz mniej, zajmują ją rozbudowujące się miasta, budowane drogi, linie kolejowe, zapory wodne itp. Dlatego żywność staje się towarem strategicznym, czego naturalne następstwo to wzrastająca wartość i cena ziemi. Podnoszono, że w krajach UE ziemia rolnicza jest trudno dostępna. W większości państw teoretycznie istnieje wolny handel ziemią i równe prawa dla wszystkich obywateli Unii, ale w rzeczywistości bardzo trudno kupić grunty rolne, a dla cudzoziemca w zasadzie to niemożliwe. Wskazywano, że gleba w Polsce jest niezniszczona nadmiarem chemii, mamy niezłe warunki klimatyczne, na miejscu duży rynek zbytu. To czynniki, które mogą powodować duże, a może nawet wielkie zainteresowanie nabyciem polskiej ziemi rolnej.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące zawodową działalność lobbingową.

Opracowano w BPS, BKS